

บรรณานุกรม

เอกสารปฐมภูมิ

- กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๑/๓ (ต่อไปจะใช้
อักษรย่อว่า กจช. แทนกองจดหมายเหตุแห่งชาติ) เรื่อง "เจ้าพระยา-
สุรศักดิ์มนตรี กราบบังคมทูลลาออกจากตำแหน่ง" ๑๑ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๕.
กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๑/๓ เรื่อง "ประกาศยุบเลิกกระทรวง
เกษตรพานิชการ" ร.ศ. ๑๑๕.
กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๑/๑๒ รายงานตรวจการเพาะปลูก
ในประเทศไทยสยาม ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๔.
กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๑/๑๒ เรื่อง "รายงานเรื่องสัตว์
กักขัง ในทุ่งหลวงคลองรังสิต" ๒๗ กันยายน ร.ศ. ๑๒๖ - ๒๒ ตุลาคม
ร.ศ. ๑๒๖.
กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๑/๑๔ เสนาบดีกระทรวงเกษตรตรวจ
ทางการเกษตรแลการเพาะปลูก ๒๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๒๘ - ๕ พฤศจิกายน
ร.ศ. ๑๒๘.
กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๒.๑ เรื่อง "ประกาศตั้งตำแหน่ง
เสนาบดี ร.ศ. ๑๑๑".
กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๒/๑ เรื่อง "ประกาศตั้งกระทรวง
เกษตรราชการและเปลี่ยนตำแหน่งเสนาบดี" ๒ กันยายน ร.ศ. ๑๑๘.
กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๒/๑ เรื่อง "พระราชหัตถเลขา
ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงพระยาเทเวศน์วงษ์วิวัฒน์"
ที่ ๑/๕๘๖ ๒ กันยายน ร.ศ. ๑๑๘.

- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๓.๑/๒ เรื่อง "ชวานาจะขอกู้เงิน
รัฐบาลแลความเห็นที่จะคึกษารุงนา.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๓/๔ เรื่อง "พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จไปเปิดคลองรังสิตประยูรศักดิ์
๕ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๑๕".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๓.๑/๑๑ เรื่อง "พวกลาวไม่ลงมา
ทำนาในทุ่งหลวง และเรื่องคนอพยพออกนอกทุ่งหลวง.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๓.๑/๑๔ รายงานการประชุมชวานา
๓ มกราคม ร.ศ. ๑๒๔.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๓.๓/๒๔ เรื่อง "การออกโฉนด
และขอบังคับการหวงห้ามที่ดินและว่ากวยการสำรวจที่นาคลองรังสิต".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๔.๑/๓ เรื่อง "พระราชบัญญัติที่ดิน
รัตนโกสินทรศก ๑๑๐".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๔/๕ เรื่อง "พระยาประชาติพิริบาล
กราบบังคมทูลรัชกาลที่ ๕" ๑๒ เมษายน ร.ศ. ๑๒๓.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๔/๖ เรื่อง "มิสเตอร์เกรแฮม มารับ
ราชการในกรมทะเบียนที่ดิน".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๔/๘ ย้ายหอทะเบียนที่ดินและเปิดหอ
ทะเบียนที่ดิน ๒๔ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๐ - ๓๐ สิงหาคม ร.ศ. ๑๒๓.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๔/๑๐ เรื่อง "แบบในพระบรม
ราชานุญาตที่ดินให้แก่คนในบังคับ".

- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๖/๖ เรื่อง อัคราเก็บค่าภาคหลวง
แร่โลหธาตุต่าง ๆ.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘/๑ เรื่อง "เจ้าพระยาเทเวศน์วงษ์-
วิวัฒน์ กราบบังคมทูลรัชกาลที่ ๕ เรื่องทำใหม่ ๑๐ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๐".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘/๑ "รัชกาลที่ ๕ ถึงเจ้าพระยา
เทเวศน์วงษ์วิวัฒน์ ๑๓ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๐".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘/๑ เรื่อง "มร.โตยามะเรียน
เจ้าพระยาเทเวศน์วงษ์วิวัฒน์ ๘ เมษายน ร.ศ. ๑๒๑.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘/๑ เรื่อง "หนังสือกองช่างใหม่
เมืองบุรีรัมย์ถึงข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนครราชสีมา ๑๖ มิถุนายน
ร.ศ. ๑๒๗".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘/๓ เรื่อง "รายงานกรมช่างใหม่
ของพระองค์เพ็ญพัฒนพงศ์".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘/๓ รายงานตรวจการทำใหม่
ในมณฑลเพชรบูรณ์ ๑๕ - ๑๘ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๒๕.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘.๑/๔ เรื่อง "พระราชบัญญัติ
รักษาคดองและท่านบ".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘.๓/๘ เรื่อง คิจะชอมคดองภาณีเจริญ
และท่าประตุน้ำ.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘.๔/๑ เรื่อง "บริษัทชุกคดอง
แลคูนาสยาม คำกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ของบริษัทชุกคดองแลคูนาสยาม ในพิธีเปิดประตูน้ำคดองรังสฤษดิ์ประยูรศักดิ์
เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๓๕".

- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘.๔/๑ เรื่อง "หนังสือเพิ่มเติม
สัญญาพระราชทานพระบรมราชานุญาตขุดคลอง ๑๖ ธันวาคม ร.ศ. ๑๐๘".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘.๔/๑ เรื่อง "พระปฏิบัติราช-
ประสงค์ เรียบเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ ๑๘ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๕".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘.๔/๑ เรื่อง "หนังสือพระราชทาน
พระบรมราชานุญาตให้ขุดคลอง ณ กรุงเทพมหานคร ระหว่าง คอมมิตี
กรมพระนครบาล กับบริษัทขุดคลองแลคูนาสยาม จุฬศักราช ๑๒๕๐".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘.๔/๑๔ เรื่อง "บริษัทขุดคลอง
แลคูนาสยาม ขอพระบรมราชานุญาตขุดคลองในทุ่งฝั่งตะวันออก".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘/๕ เรื่อง "รายงานโครงการ
ท่อน้ำและไชน้ำในเขตที่ราบแห่งลาคแม่น้ำเจ้าพระยาตอนใต้ ร.ศ. ๑๒๒".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘/๕ เรื่อง "ผักขบขวาและสวะ".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๘.๔/๑๒ เรื่อง "Scheme of
Irrigation in Siam ของมิสเตอร์โยกิม แกรซี่ เป็นหนังสือ
ในเอกสารเรื่อง ส่งสมุหค้ำอชิบายเรื่องการขุดคลองแลคูนาสยาม
๒๖ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๑."
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๑๐/๑ เรื่อง "ไต่สวนความรู้
นายเจริญ ในการเพาะปลูก".
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข กษ. ๑๐/๒ รายงานเพาะปลูกต่าง ๆ
๓๑ สิงหาคม ร.ศ. ๑๒๐ - ๒๔ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๔.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ หมายเลข ศ. ๕/๕ โรงเรียนกระทรวงเกษตราธิการ
๔ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๗.

- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ หมายเลข กษ. ๑/๓ เรื่องแสดงกลีกรรมแลพานิชกรรม
ในประเทศไทยสยาม.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ หมายเลข กษ. ๒/๒ เรื่องตั้งกรมรักษาสัตว์น้ำ.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ หมายเลข กษ. ๒/๖ เรื่องเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ
ออกโฉนดที่ดินฉบับที่ ๒ - ๓.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ หมายเลข กษ. ๒/๑๑ เรื่องประกาศให้ใช้พระราช-
บัญญัติรักษาคดอง ร.ศ. ๑๒๑.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ หมายเลข กษ. ๒/๑๖ กองประกาศเรื่องเพาะพันธุ์
สัตว์น้ำ.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ หมายเลข กษ. ๒/๑๗ เรื่องประกาศให้ยกเลิก
ค่าธรรมเนียมผูกหาพลอยในมณฑลจันทบุรี ชั่วคราว.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ หมายเลข กษ. ๒/๒๔ เรื่องกฎเสนาบดีเพิ่มเติม
ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนที่ดิน.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ หมายเลข กษ. ๔/๑ เรื่องท่อน้ำแควป่าสัก.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ หมายเลข กษ. ๔/๓ เรื่องแยกหน้าที่กรมท่อน้ำ
และกรมทางท่อน้ำไปขึ้นกระทรวงเกษตรราชการ.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ หมายเลข กษ. ๑๐/๑ เรื่องความเห็นแพทย์เรื่อง
กินข้าวซีกทำให้เกิดโรคเบอร์เบอร์.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ หมายเลข กษ. ๑/๒ เรื่องจักราชการกระทรวง
เกษตรราชการ เนื่องจากการตัดทอนงบประมาณให้เป็นกุดสภาพ.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ หมายเลข กษ. ๒/๑๐ กฎเสนาบดีเรื่องเก็บเงินค่า
ภาคหลวงแร่ต่าง ๆ และค่าธรรมเนียมโอนประทานบัตรเหมืองแร่.

- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๗ หมายเลข กษ. ๒/๑๑ เรื่อง เปลี่ยนนามกรมทคน้ำ
เป็นกรมชลประทาน.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๗ หมายเลข กษ. ๒/๑๔ เรื่อง สงวนป่าไม้ไว้ใน
ราชการกรมรถไฟ.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๗ หมายเลข กษ. ๒/๑๘ ประกาศ เรื่องงกเก็บเงิน
ค่าธรรมเนียม ปลูกการทำเหมืองแร่ที่ภูควัวคราว.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๗ หมายเลข กษ. ๕/๕ เรื่อง จักการบำรุงป่าไม้.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๗ หมายเลข กษ. ๕.๑/๑๖ เรื่อง เงินส่วนแบ่งค่า
ภาคหลวงไม้สัก หรือเงินค่าต่อไม้ซอนสัก.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๗ หมายเลข กษ. ๖/๑ เรื่อง บึงบรเพ็ท.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๗ หมายเลข กษ. ๗/๑ เรื่อง จักการรักษัพนธุ์สัตว์น้ำ
และรายงาน กร.สมิท.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๗ หมายเลข กษ. ๘/๒ การทคน้ำเขียงรากน้อยและ
ทคน้ำสุพรรณ.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๗ หมายเลข กษ. ๘/๖ เรื่อง ทคน้ำหรือโครงการ
ชลประทาน.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ เอกสารโต้ตอบกระทรวงเกษตรธิการ น.๔๑.๑
เลขที่ ๒๐๔ เดิม ๕ เรื่อง คิกจะบำรุงแก้ไขที่นาในทุ่งหลวงรอกจากความ
กันการ.
- กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ - ๗ ส่วนพระองค์ กรมพระยาจักร์ราชานุภาพ เรื่อง
บันทึกการทคน้ำ พ.ศ. ๒๔๖๖.

กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๖ กระทรวงมหาดไทย เลขที่ ม. ๑๔๑๓ ประกาศ
พระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาป่าไม้และเรื่องอัตราค่าภาคหลวง.

กจช., เอกสารรัชกาลที่ ๕ - ๗ ส่วนพระองค์กรมพระยาคำรงราชานุภาพ เพิ่ม ๘
เกษตร. ที่ บ. ๑.๓/๑๑ เรื่องบันทึกความเห็นหมอสमित กรมเพาะพันธุ์ปลา
เรื่องความเห็นควรสงวนปลาบึงบรเพ็ญ.

เอกสารทศนิยม

ภาษาไทย

เกษตร, กระทรวง, ประวัติกระทรวงเกษตร (พิมพ์แจกเป็นที่ระลึกในวันเปิด
ที่ทำการใหม่ ๑ เมษายน ๒๕๐๐) พระนคร : โรงพิมพ์สำนักนายก-
รัฐมนตรี ๒๕๐๐.

เกษม ศิริสัมพันธ์และนิออน สนิทวงศ์. "แนวพระราชดำริทางการเมืองใน
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว" หนังสืออ่านประกอบวิชา
พื้นฐานอารยธรรมไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๑๖, หน้า ๑๘๗-๒๑๐.

✓ ขจร สุขพานิช. "ฐานันดรไพร่" หนังสืออ่านประกอบวิชาพื้นฐานอารยธรรมไทย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๑๖, หน้า ๖๘ - ๑๒๐.

จุลจักรพงษ์, พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า. เจ้าชีวิต คติวิทยา ๒๕๐๕, ๗๓๕ หน้า.

✓ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, พัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย โรงพิมพ์วิทยากร ๒๕๑๔, ๒๔๖ หน้า.

✓ ชลประทาน, กรม กระทรวงเกษตรราชการ บันทึกเรื่องการชลประทานในประเทศสยาม
โรงพิมพ์ศรีกรุง ๒๔๗๑, ๔๕ หน้า.

✓ ทินกร ทองเสวตและเกษม สัตยมานะ. ประวัติกระทรวงเกษตร โรงพิมพ์
สำนักนายกรัฐมนตรี ๒๕๐๘, ๒๐๖ หน้า.

ทำเนียบข้าราชการกระทรวงเกษตรธิการ. พระนคร (ม.ป.ท.), พ.ศ. ๒๔๖๓.
ประสิทธิ์ แก้วสิงห์, การปรับปรุงการเกษตรในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว พ.ศ. ๒๔๓๕ - ๒๔๕๓ ปริณูนิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ๒๕๑๗, ๒๕๔ หน้า.

พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา
กักราชานุภาพทรงนิพนธ์พระอธิบายประกอบ ๒ เล่ม พระนคร :
ไอเกียนสโตร, ๒๕๑๕.

พลกูด อังกินันท์, บทบาทของชาวจีนในประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ปริณูนิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
๒๕๑๔, ๒๑๔ หน้า.

โกศลผลพูนชาติ, พระ. รายงานประจำปีกระทรวงเกษตรธิการตั้งแต่เดือนกันยายน
ร.ศ. ๑๑๘ ถึงเดือนมีนาคม ร.ศ. ๑๓๐ พระนคร : กระทรวง:
เกษตรธิการ ร.ศ. ๑๓๐ (พ.ศ. ๒๔๕๕).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๘, ๑๖, ๑๘, ๒๑, ๒๔, ๒๘, ๓๘, ๔๘, ๕๑.

โลหกิจ, กรม. ประวัติกรมโลหกิจ พระนคร : บริการทอง ๒๕๐๕ (อนุสรณ์
วันสถาปนากกรมโลหกิจครบรอบ ๗๒ ปี มกราคม ๒๕๐๖).

ศิลป์ชัย ชาญเฉลิม (นายหนทวย นามแฝง) หมอบลัดเล รัชการมภ์การพิมพ์
๒๕๐๘, ๗๒๐ หน้า.

สงวน เล็กสกุล, งานปฏิรูปในรัชกาลที่ ๕ วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๕๔. แสงทองการพิมพ์ ๒๕๐๖, ๑๔๐ หน้า

สุพรรณิ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, หม่อมราชวงศ์. ข้าวสยาม พิมพ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพนายพลตรีหม่อมราชวงศ์สุพรรณิ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร ๒๕๗๐, ๕๖ หน้า.

อนุমানราชชน, พระยา. (เสฐียรโกเศศ นามแฝง) ชีวิตชาวไทยสมัยก่อนและ
การศึกษาเรื่องประเพณีไทย คัดังวิทยา ๒๕๑๕, ๔๗๘ หน้า.

ภาษาอังกฤษ

Foster, George M., Traditional Cultures: and the Impact of
Technological Change, New York : Harper & Row publishers,
1962.

Ingram, James C. Economic Change in Thailand Since 1850 - 1970
California : Standford University Press, 1971.

Moore, Wilbert E., Social Change, Prentice-Hall Foundations of
Modern Sociology Series, 1963, Englewood Cliffs,
New Jersey.

Ronald Lippitt, Jeanne Watson and Bruce Westley, The Dynamics of
Planned Change : A comparative study of principle and
techniques. (New York: Harcourt, Brace & Co., 1958).

Smelser, Neil J. * Toward a Theory of Modernization Social Change;
Amitai Etzioni, Eva Etzioni, Basic Books, Inc. Publishers
1952.

Zimmerman, Carle C; Siam Rural Economic Survey 1930 - 1931.
Bangkok: Bangkok Times Press, 1931.

ประวัติการศึกษา

- ชื่อ : นางสาวเมธมาลัย ราชภัณฑรักษ์
- วุฒิ : ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๒)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๒
- ประวัติการทำงาน : อาจารย์โท ภาควิชาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

